Thomas Aquinas: De potentia dei. Add: De malo; De spiritualibus creaturis; De anima; De unione verbi; De virtutibus. Ed: Theodericus de Susteren
Cologne: Heinrich Quentell, 7 May 1500, 1500 Seite 73

Contra ¶Sed ꝯtra. Gen̄. p̄mo. In p̄ncipio creauit deus
celū ⁊ terrā. dicit glo. ꝙ creare ē ex nihilo facere aliq̄d
ergo deus p̄t facere aliq̄d ex nihilo. ¶ P̄. Auicē. dicit
ꝙ agēs cui accidit agere req̄rit materiā in quā agat.
sed deo nō accidit agere. imo sua actio ē sua substātia
ergo nō requirit materiā in quā agat. ⁊ ita potest ex
nihilo aliq̄d facere. ¶ P̄. Uirtus diuina ē potentior
q̄ʒ virtus nature. sʒ v̄tus nature facit aliq̄d ens ex h̄
q̄d erat in potētia. ergo virt⁹ diuina aliquid ampli/
us facit. ⁊ ita facit ex nihilo
R̄o ¶Respōdeo dōm. ꝙ tenēdū ē firmiter ꝙ deus po
test facere aliq̄d ex nihilo. ⁊ facit. Ad cuius euidenti/
am sciendū est. ꝙ om̄e agēs agit s̄m ꝙ ē actu. vn̄ opʒ
ꝙ p illū modū actio alicui agēti attribuat̄ quo ꝯue
nit esse ei in actu. res aūt naturalis est p̄ticulariter in
actu. ⁊ h̄ dupl'r. Primo ex cōpatione sui. q̄ꝛ nō tota
substātia sua ē actus cū h̄mōi res sint ꝯposite ex ma
teria et forma. ⁊ inde ē ꝙ res naturalis nō agit s̄m se
totā. sʒ agit p formā suā p quā est in actu. Scd̄o in
cōpatione ad ea q̄ sunt in actu. nā in nulla re natura
li includūtur actus ⁊ p̄fectōes oīm eoꝝ q̄ s̄t in actu.
sʒ q̄libet illarū h̄ʒ actū determinatū ad vnū genus et
ad vnā spēm. ⁊ inde ē ꝙ nulla eaꝝ ē actiua entis s̄m
ꝙ est ens. sʒ hui⁹ entis s̄m ꝙ ē hoc ens determinatū in
hac vel illa specie. nā agēs agit sibi sil'e. ⁊ ideo agens
naturale nō p̄ducit simpl'r ens. sed ens p̄existens ⁊ de
terminatū ad h̄ vel ad illud. vtputa ad spēm ignis.
vel ad albedinē. vel ad aliq̄d h̄mōi. ⁊ p̄pter h̄ agens
naturale agit mouēdo. ⁊ ideo req̄rit materiā que sit
subiectū mutationis vel motus. ⁊ p̄pter hoc non p̄t
aliquid ex nihilo facere. Ipse aūt deus ecōtrario ē to
taliter actus. ⁊ in cōpatione sui. q̄ꝛ est act⁹ purus non
habens potentiā p̄mixtā. ⁊ in ꝯpatione reꝝ q̄ sunt in
actu. q̄ꝛ in eo oīm entiū p̄fectio inuenit̄ sic̄ in ꝯple/
tissima ⁊ p̄ma entiū origine. vn̄ p suā actōnē p̄ducit
totū ens subsistēs nullo p̄supposito. vtpote q̄ est to/
tius esse p̄ncipiū ⁊ s̄m se totū. ⁊ p̄pter h̄ ex nihilo ali
quid facere p̄t. ⁊ hec eius actio vocatur creatio. ⁊ in/
de ē ꝙ in li. de causis d̄r ꝙ eē eius ē p creationē. viuere
v̄o et cetera h̄mōi p īformatōnē. Causalitates em̄ en
tis absolute reducūtur in p̄mā causā v'lem. causali/
tas vero alioꝝ q̄ ad esse supaddūtur. vel q̄b⁹ esse spe/
cificatur p̄tinet ad cās secūdas q̄ agūt p informatio
nē q̄si supposito effectu cāe v'lis. ⁊ inde etiā est ꝙ nul/
la res dat esse nisi inq̄ʒtū ē in ea p̄ticipatio diuine vir
tutis. p̄pter q̄d etiam d̄r in li. de causis ꝙ aīa nobilis
habet operationem diuinā inq̄ʒtum dat esse
Ad 1 ¶Ad p̄mū ergo dōm. ꝙ ex nihilo nihil fieri ph̄s
dicit esse cōem animi ꝯceptionē vel opinionē natu/
raliū. q̄ꝛ agens naturale q̄d ab eis ꝯsiderat̄ non agit
nisi p motū. vnde opʒ esse aliq̄d subiectū motus vel
mutationis. q̄d in agēte supnaturali non opʒ vt di
Ad 2 ctū est. ¶Ad scd̄m dōm. ꝙ anteq̄ʒ mūdus esset possi/
bile erat mundū esse. nō tn̄ opʒ ꝙ aliq̄ materia pre/
existeret in qua potētia fundaret̄. d̄r em̄. v. metaphy.
aliq̄d aliqn̄ dici possibile nō s̄m aliquā potētiam. sʒ
quia in terminis ipsius enūciabilis nō est aliqua re/
pugnantia. s̄m ꝙ possibile opponit̄ impossibili. sic
ergo d̄r anq̄ʒ mūdus eēt possibile erat mūdū fieri. q̄ꝛ
nō erat repugnātia inter p̄dicatū enūciabile. ⁊ subie
ctum. ¶Uel p̄t dici ꝙ erat possibile p̄pter potentiā
actiuā agētis. nō p̄pter aliquā potētiā passiuā mate
rie. ph̄us āt vtitur h̄ argumēto. vij. metaphy. in gn̄a
tionib⁹ naturalibus ꝯtra platonicos q̄ dicebāt for/
mas sepatas esse naturalis generatōnis principia
¶Ad tertiū dōm. ꝙ entis ⁊ nonentis simpl'r est aliq̄ Ad 3.
mō ⁊ semp infinita distātia. nō tn̄ eodem mō. sʒ qn̄
q̄ʒ quidē ex vtraq̄ʒ p̄te infinita. sicut cū ꝯpatur nō esse
ad esse diuinū q̄d infinitū est. ac si ꝯpetur albedo in/
finita ad nigredinē infinitā. Qn̄q̄ʒ aūt est finita ex
vna p̄te tm̄. sicut cū ꝯparat̄ nō esse simpl'r ad eē crea/
tum q̄d finitū est. ac si cōparet̄ nigredo infinita ad
albedinē finitam. In illud ḡ esse q̄d est infinitū non
potest fieri trāsitus ex nō esse. sed in illud eē q̄d finitū
est talis trāsitus fieri p̄t. p̄ut distātia nō esse ad illud
esse ex vna p̄te terminat̄ q̄ʒuis nō sit transitus p̄prie.

sic em̄ est in motib⁹ ꝯtinuis p quos trāsit ps post p̄tē
Sic em̄ cōtingit nullo mō infinitū transire. ¶Ad Ad 4
quartū dōm. ꝙ cū fit aliq̄d ex nihilo nō eē siue nihil
non se habet p modū patiētis. nec p accidēs. sed ma/
gis p modū oppositi ad id q̄d fit p actionē. nec etiā
in naturalibus oppositū se habet p modū patientis
nec p accidēs. sʒ magis subiectū. ¶Ad. v. dōm. ꝙ ca Ad 5
lor si esset expoliatus a materia ageret q̄dem sine ma
teria q̄ req̄reret̄ ex p̄te agētis. sed nō sine materia que
req̄reret̄ ex p̄te patientis. ¶Ad sextū dōm. ꝙ ꝯcludi Ad 6
se habet in actibus ratōnis sicut moueri in actib⁹ na
ture. eo ꝙ in ꝯcludēdo ratio ab vno in aliud discur/
rit. ⁊ ideo sicut motus oīs naturalis est ex aliquo. ita
et om̄is cōclusio ratōnis. sicut vero intelligere prin/
cipia q̄d est cōcludēdi p̄ncipiū non est ex aliquo ex q̄
cōcludatur. ita creatio q̄ est om̄is mot⁹ p̄ncipiū non
est ex aliquo. ¶Ad. vij. dōm. ꝙ cū d̄r aliquid fieri ex Ad 7
nihilo. duplex ē sensus. vt pʒ p Ansel. in suo mono
logiō. nā negatio īportata in nihilo p̄t negare p̄posi
tionē ex. vel p̄t includi sub p̄positione. Si āt neget p̄
positionē adhuc p̄t esse duplex sensus. vn⁹ vt negatō
feratur ad totū ⁊ neget̄ non solū p̄positio. sed etiā v̄/
bum. vt sic dicat̄ aliq̄d ex nihilo fieri q̄ꝛ non fit. sicut
de tacēte possum⁹ dicere ꝙ de nihilo loq̄tur. ⁊ sic de deo
possumus dicere ꝙ de nihilo fit q̄ꝛ omnino non fit. q̄ʒ
uis iste modus loquēdi nō sit ꝯsuet⁹. Alius sensus
est vt verbū remaneat affirmatū. sed negatio ferat̄ so
lum ad p̄positionē. vt ideo dicat̄ aliq̄d ex nihilo fie/
ri. quia fit q̄dem. sed nō preexistit aliq̄d ex quo fiat. si
cut dicimus aliquē tristari ex nihilo. q̄ꝛ nō habet tri
stitie sue cām. ⁊ h̄ modo p creationē d̄r aliquid ex ni/
hilo fieri. Si vero p̄positio includit negationē. tūc

TECHNISCHE UNIVERSITÄT DARMSTADT
http://tudigit.ulb.tu-darmstadt.de/show/inc-iv-356/0072
Universitäts- und Landesbibliothek Darmstadt
gefördert durch die DFG